

Baggrund

En af hovedårsagerne til den ungarske hærs sammenbrud ved Don i 1943 (= Stalingrad) var manglen på effektivt panserværn. For at imødekomme dette vitale behov, blev det derfor bestemt, at der, som et led i reorganiseringen af hæren, skulle udvikles såvel kampvogne med 75 mm kanoner som stormkanoner med 75mm kanon (til brug som panserværn) samt 105 mm kanon (til brug mod befæstede stillinger). Med hensyn til sidstnævnte var det tanken, at hver af hærens otte regulære infanteridivision skulle have en afdeling med 30 stormkanoner.

Allerede i 1942 var man begyndt at udvikle en stormkanon og industrikonglomeratet Manfréd Weiss, som stod for en stor del af rustningsindustrien, blev i oktober 1942 bedt om at fremstille en prototype med en 105 mm kanon på den undervogn, som blev brugt til Turán kampvognen. I december 1942 præsenteredes, som blev testet frem til februar 1943. Resultatet var meget tilfredsstillende og allerede før testen var helt afsluttet, blev der afgivet en ordre på 40 stykker. Et væsentligt ankepunkt var, at kanonen - som var den ungarske M.40/43 105 mm haubits L20,5 fremstillet af MÁVAG - skød med delt ladning (granat og ladning skulle indføres i kanonrøret hver for sig, i modsætning til den granatpatron, som eksempelvis blev brugt i de tyske stormkanoner), hvilket blev betragtet som uegnet i en stormkanon. Generalstabens indvendinger mod dette forhold blev dog overhørt og en ordre på 240 stk. blev afgivet.

Stormkanonen blev opkaldt efter grev Miklos Zrinyi - en helt fra kampen mod tyrkerne i det 16. århundrede.

De første 40 blev leveret i løbet af 1943/1944 - 20 ved udgangen af 1943 og yderligere 20 i maj 1944. Herefter blev produktionen af de resterende stormkanoner igangsat, men kun 26 nåede at blive leveret, idet Manfréd Weiss fabrikken i Csépel blev udbombet den 27. juli 1944. Muligvis blev der fremstillet yderligere 6 stk. af forskellige reservedele i løbet af efteråret 1944.

Som så meget andet i den ungarske krigsproduktion og -planlægning, så fejlede ideerne ikke noget, men mulighederne for at indfri ønskerne var ofte ikke til stede.

Således blev udgaven med 75 mm kanon ikke til mere end 1 prototype og 4 stk. fra serieproduktionen inden den allierede bombeoffensiv mod den ungarske sværindustri satte en stopper for også dette projekt. Det fremgår ikke af de tilgængelige kilder, hvilke enheder, der fik rådighed over disse 4 stormkanoner. Muligvis blev de alene anvendt til uddannelsesformål.

Organisation

Efter organisationsplanen (marts 1944) skulle en stormkanonafdeling bestå af to batterier med hver 10 stk. Zrinyi 75 og et batteri med 10 stk. Zrinyi 105. Føringskøretøjerne var kampvogne af Turán typen.

Virkeligheden skulle dog vise sig at blev meget anderledes.

De otte stormkanonafdelinger oprettedes og blev tildelt materiel efterhånden som det tilgik. I september 1944 blev afdelingerne nummereret efter den infanteridivision, som de indgik i.

Oprindelig betegnelse	Ny betegnelse
1. Stormkanonafdeling	6. Stormkanonafdeling *)
2. -	7. -
3. -	10. -
4. -	13. -
5. -	16. -
6. -	20. -
7. -	24. -
8. -	25. -

*) Muligvis bibeholdt denne afdeling sin oprindelige betegnelse.

Kun 1. Stormkanonafdeling blev efterhånden komplet udrustet med Zrinyi stormkanoner og havde således i april 1944 følgende materiel: 30 stk. Zrinyi 105, 2 stk. Turán I og 10 stk. Turán II kampvogne. De resterende 36 stormkanoner blev fordelt til de øvrige afdelinger, således at uddannelsen kunne påbegyndes. I sidste ende blev stormkanonerne samlet i fire af afdelingerne (1. (6.?), 10., 20. og 24. Stormkanonafdeling).

For at kompensere den manglende produktion blev der afgivet ordrer på tysk materiel af typen StuG III og Hetzer. Så vidt det foreligger oplyst, blev der leveret 40 stk. StuG III og 100 stk. Hetzer, men hvor mange af sidstnævnte, der rent faktisk nåede frem til Ungarn, er uklart. Køretøjer af typen Hetzer indgik også i særlige selvkørende panserjagerkompagnier.

Afslutning

Duede de ungarske stormkanoner så til noget? Naturligvis var det et handikap med den delte ladning og med en kanon, som måske nok var egnet til sit egentlige formål, nemlig at nedkæmpe befæstede stillinger, men ikke til panserbekæmpelse. Våbensystemet var dog det mest effektive ungarsk-producerede panserværn, så det blev brugt til det yderste.

Som et eksempel på kampindsatsen tjener følgende beretning (Kilde 1):

1. Stormkanonafdelings indsats i Galizien den 22. april 1944. Bataljonen var her indsat til støtte for 16. Infanteridivision, som den foregående dag var gået tilbage efter pres fra den russiske 27. Panserbrigade. Afdelingen havde denne dag 26 stormkanoner i operationsduelig stand og blev indsat i et modangreb mod de angribende T-34 kampvogne. Afdelingen ødelagde 17 T-34 kampvogne, hvorefter 16. Infanteridivision var i stand til såvel at generobre mistet terræn som indtage byen Chelbiczyn Lesney - en udvikling som de ungarske tropper, der ellers ikke var specielt tilsmilet af succes, var svært tilfredse med!

Det skal dog tilføjes, at ingen af de, der overværede omtalte træfning, var i tvivl om T-34 kampvognens almindelige overlegenhed.

Bemaling og afmærkning

De ungarske stormkanoner forekom i to forskellige bemalinger - enten mørk grøn (fabriksbemaling) eller mørk grøn med et camouflagemønster af mørk sandfarve og mørk brun.

På siderne og på hækken førtes nationalitetsafmærkningen, som bestod af et hvidt kors på sort bund. Kilde 2 nævner endvidere, at den indbyrdes nummerering af stormkanonerne i 1. Afdeling blev ført i kombination med nationalitetsmærkerne - eksempelvis således:

At dømme efter det rådige billedmateriale, ser det ud til, at nummereringen på stormkanoner udrustet med sideskørter blev ført på disse - i lighed med tysk praksis. Tilsyneladende blev nationalitetsafmærkninger dog ikke ført på sideskørterne.

Med hensyn til nationalitetsmærker og nummerering, så har en vis kunstnerisk frihed været nødvendig. Der er kun plads til nationalitetsmærket på hækken af stormkanonen, idet pladsen på siderne, hvor de to resterende mærker skulle være er optaget af værktøj og andet godt. Af samme årsag er køretøjernes numre også tilpasset modellerne og der er blevet plads til et enkelt ciffer bag på overbygningen.

Uniformering

Besætningerne i ungarske panserkøretøjer var udrustet med en lys khakifarvet overall af tjekkisk fabrikat. På kraven blev båret de mobile enheders blå kravespejl. Uniformen kunne suppleres med en lys læderjakke med khaki stofkrave. I løbet af krigen, hvor manglen på læder satte ind, blev jakkens ærmer erstattet af khaki stof, således at jakken nærmest fremstår som en vest.

Hovedbeklædningen var af italiensk oprindelse - en sort læderhjelm med sort nakkestykke (Model 1935). Figurerne er iført netop denne hjelm.

En særlig ungarsk telehjelm blev også tilvirket - i princippet som Model 1935 men med indbyggede hovedtelefoner. Endvidere blev såvel felthue (skråhue) som stålhelm (tysk Model 1916 eller Model 1935) også anvendt. Så det er muligheder for at bruge mange forskellige figurer.

Om venstre overarm blev båret et hvidt armbind - et kendetegn, hvorved ungarske soldater lettere kunne skelnes fra russiske soldater.

Jeg har valgt at ikke at bemale figurerne med lædervest, men alene med overalls. Grundfarven er Humbrol 29 (Dark Earth). Den lyse læderlivrem er malet med Humbrol 62 (Leather). De blå kravespejl er i Humbrol 104 (Dark Blue). Hjelmen er malet i Humbrol 85 (Coal Black). Armbindene er malet med

(S = HEAT ammunition)

Turán 75 er den i 1944 indførte betegnelse for kampvogn 41.M Turan II, udrustet med en 75 mm kanon - men herom mere ved en senere lejlighed.

Per Finsted